

Hallituksen esitys Eduskunnalle EFTA-valtioiden ja Turkin välillä tehdyn sopimuksen ja siihen liittyvän Suomen ja Turkin välillä tehdyn maataloustuotteiden kauppaa koskevan pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Euroopan vapaakauppaliiton jäsenvaltioiden (EFTA-valtioiden) ja Turkin välillä joulukuussa 1991 tehdyn sopimuksen sekä siihen liittyvän Suomen ja Turkin välillä tehdyn maataloustuotteiden kauppaa koskevan pöytäkirjan. Kyseessä on tavarakauppaa koskeva laaja vapaakauppasopimus, johon sisältyy perinteisten tullilennusten ja -poistojen lisäksi määräyksiä mm. julkisista hankinnoista, kilpailusäännöistä, henkisen omaisuuden suojasta ja valtioneudesta. Sen tuotekatteeseen kuuluvat varsinaisten teollisuustuotteiden ohella jalostetut maataloustuotteet ja kalatuotteet erillisten tuotelistojen mukaisesti. Sopimukseen sisältyvän evoluutiolausekkeen johdosta sen tuotekattetta ja sovellutusalaa voidaan myöhemmin tarvittaessa laajentaa.

Sopimuksen tullessa voimaan Suomi ja muut EFTA-valtiot poistavat tullit Turkin alkuperäistuotteilta eräitä sopimuksessa mainittuja poikkeuksia lukuunottamatta. Lisäksi ns. aroille tuotteille (lähinnä tekstiili- ja vaatetusteollisuuden tuotteita) on neuvoteltu hidastettu tul-

linalennusaikataulu, joka umpeutuu vuoden 1996 alkuun mennessä. Vastaavasti Turkki myöntää EFTA-valtioiden alkuperäistuotteille 60 tai 70 prosentin tullilennuksen tuotteesta riippuen. Kokonaisuudessaan Turkin tullit ja vastaavat maksut poistuvat vuoden 1996 alkuun mennessä. Sopimukseen liittyy kunkin EFTA-valtion osalta erikseen neuvoteltu maataloustuotteiden kauppaa koskeva kahdenvälinen järjestely. Suomen ja Turkin välisessä maatalouspöytäkirjassa Suomi antaa Turkille myönnytyksiä GSP-tuotteissa ja eräissä muissa tuotteissa. Turkin vastamyönnytykset ovat suomalaisen vodkan markkinoillepääsy sekä itse pääsopimukseen sisältyviä jalostettujen tuotteiden tullilennuksia. Lisäksi on sovittu tieteellisteknisestä yhteistyöstä maatalouden alalla.

Sopimuksen on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1992. Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen eräiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten hyväksymisestä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti sopimuksen kanssa.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

Lähtökohdan EFTA-valtioiden ja Turkin välisille vapaakauppaneuvotteluille muodosti Euroopan yhteisöjen (EY) ja Turkin välinen sopimusjärjestely. EY:llä on ollut Turkin kanssa vuodesta 1964 lähtien tulliliittoon tähtäävä assosiaatiosopimus, jota on vuonna 1970 täydennetty ja laajennettu koskemaan myös mm. henkilöiden vapaata liikkumista ja palveluita. Vaikka sopimus ei kaikilta osin olekaan toteutunut, on tulliliiton luominen edennyt siten, että sen on tarkoitus tulla täysimittaisesti voimaan 1.1.1996. Tämän ansiosta on EY:llä jo jonkin aikaa ollut EFTA-valtioita paremmat tulliedut ja kilpailuasema Turkin markkinoilla, ja nämä edut kasvavat vuosi vuodelta. Perusajatuksena EFTA-valtioilla onkin ollut päästä teollisuustuotteiden kaupassa yhtäläiseen kilpailuasemaan EY:n kanssa.

Vapaakauppasopimusta koskevat neuvottelut aloitettiin EFTA-valtioiden ja Turkin välillä kesällä 1990. Neuvottelut käsittivät valtuuskuntien täysistuntojen lisäksi myös lukuisia eri alojen (mm. tullit, julkiset hankinnat, valtion tuki, henkisen omaisuuden suoja) asiantuntijaryhmien kokouksia ja valtuuskuntien puheenjohtajien rajoitettuja kokouksia. Neuvottelut saatiin asiallisesti päätökseen lokakuun puolivälissä 1991 pidetyllä kierroksella, jonka päätteeksi sopimus parafoitiin. Sopimus allekirjoitettiin Genevessä 10 päivänä joulukuuta 1991 EFTAn ministerikokouksen yhteydessä.

2. Kahdenväliset maatalousjärjestelyt

GATTin XXIV artiklassa määriteltyjen vapaakauppa-alueen muodostamisen tarpeellisten edellytysten täyttämiseksi neuvoteltiin em. teollisuustuotteita koskevan EFTA-valtioiden ja Turkin välisen pääsopimuksen lisäksi yksittäisten EFTA-valtioiden ja Turkin kahdenväliset maataloustuotteiden kauppaa koskevat pöytäkirjat sopimuksen 11 artiklan edellyttämällä tavalla.

Kukin EFTA-valtio kävi Turkin kanssa kahdenvälisiä maatalousneuvotteluja pääsopimusneuvottelujen rinnalla. Myös maatalousneuvottelut saatiin päätökseen loppuvuodesta 1991, ja

kahdenväliset maatalouspöytäkirjat voitiin allekirjoittaa pääsopimuksen tavoin 10 päivänä joulukuuta 1991 Genevessä.

3. Sopimuksen ja maatalouspöytäkirjan merkitys Suomelle

Suomen viennin arvo Turkkiin vuonna 1990 oli 383 miljoonaa markkaa. Kokonaisviennistämme Turkin osuus oli vain 0,4 %, joten näistä lähtökohdista katsoen ei sopimuksen kaupallista merkitystä Suomelle voi pitää tällä hetkellä kovin suurena. Toisaalta Turkin taloudellinen kasvu on viime vuosina ollut varsin ripeää, ja siten maiden välisen kaupan lisääntymiselle on olemassa hyvät edellytykset. Vapaakauppasopimus on omiaan edistämään kaupan lisäämistä ja sen merkitys etenkin metsäteollisuuden viennille on suuri.

Vaikka tuontitullit ja vaikutukseltaan vastaavat maksut pääsääntöisesti poistuvat sopimuksen tullessa voimaan, sai Suomi neuvottelua tekstiili- ja vaatetusteollisuutemme kannalta myönteisen hidastetun tullinalennusaikataulun varsin kattavalle joukolle ns. arkoja tekstiili- ja vaatenimikkeitä. Sopimuksen voimaantullessa toteutetaan näiden tuotteiden ensimmäinen, 30 %:n tullinalennus. Terästuotteiden tullit sen sijaan poistuvat kokonaan. Ne ovat olleet laajasti tullittomia kehitysmaatuuden (GSP) vuoksi. Useiden muidenkin tuotteiden osalta uusi sopimus merkitsee kehitysmaakaupan muuttumista vapaakaupaksi ja Turkin kehitysmaakohtelun lakkaamista tarvittavien ylimenokauden järjestelyjen jälkeen.

Kahdenvälisen maatalouspöytäkirjan nojalla Suomi antaa myönnötyksenä Turkille tullittomuuden eräiden maataloustuotteiden osalta. Nämä ovat pääosin GSP-tuotteita, jotka ovat olleet Suomen yksipuolisin myönnötyksin tullittomia Turkille jo aikaisemmin. Suomi on pyrkinyt neuvottelemaan pöytäkirjan tuotekatteen sellaiseksi, ettei tuotteiden tullittomuudesta ole kohtuutonta haittaa kotimaiselle puutarha- ja maataloustuotannolle.

Neuvoteltua sopimusta voidaan siis pitää Suomen kannalta täysin tyydyttävänä. Se täyttää Suomen sille asettamat tavoitteet, ts. se poistaa syrjinnän, josta vientimme on Turkin markkinoilla kärsinyt suhteessa EY:öön, ja takaa sen, etteivät vientituotteemme vastaisuu-

dessakaan joudu EY:n tai muiden EFTA-valtioiden tuotteita epäedullisempaan asemaan.

Sopimuksesta on pyydetty lausunnot kauppa- ja teollisuusministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, kilpailuvirastolta sekä tullihallitukselta, jotka kaikki ovat ilman varauksia puoltaneet sopimuksen tekemistä. Neuvotteluprosessin kulussa on tärkeimpiä etujärjestöjä ja toimialaliittoja jatkuvasti kuultu.

4. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole organisatorisia vaikutuksia. Sopimuksen aiheuttamista tehtävistä on tarkoitusta huolehtia nykyisten organisaatioiden ja henkilöstön avulla.

Sopimuksen piiriin kuuluviin tuotteisiin kohdistuvien tullien poistuminen ja aleneminen vähentävät Suomen valtion tullituloja. Arvioi-

taessa vapaakaupan vaikutuksia tullituloihin voidaan käyttää hyväksi vuoden 1990 tullinkantolukuja. Tällöin tulisi arvioinnissa kuitenkin jättää laskelmien ulkopuolelle GSP-edulla tuodut, muuten tullittomat ja hidastuslistalle tulevat tuotteet. Täten laskettuna oli tullinkanto vuonna 1990 noin 5,3 miljoonaa markkaa. Hidastuslistalla olevien tuotteiden tullinkanto (ilman GSP-edun turvin tuotuja tuotteita) oli n. 6,7 miljoonaa markkaa. Ensimmäinen, sopimuksen voimaantullessa toteutettava 30 %:n tullinalennus merkitsee tältä pohjalta laskettuna n. 1,8 miljoonan markan vähennystä tullituloihin. Siten sopimuksen tullessa voimaan tullitulojen menetykset olisivat vuoden 1990 lukujen perusteella laskettuna kaiken kaikkiaan runsaat 7 miljoonaa markkaa. Tullitulojen menetyksen vastapainona on teollisuustuotteiden viennin lisääntymisestä Turkkiin saatava kansantaloudellinen hyöty, jonka voidaan odottaa olevan em. summaa merkittävästi suurempi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. EFTA-valtioiden ja Turkin välillä tehty sopimus

1 artikla. Artiklassa määritellään sopimuksen tavoitteet. Tavoitteena on EFTA-valtioiden ja Turkin taloudellisten suhteiden edistäminen ja oikeudenmukaisten kilpailuolosuhteiden luominen osapuolten välisessä kaupankäynnissä. Tällä tavoin sopimus pyrkii osaltaan edistämään maailmankaupan vakaata kehitystä ja laajentamista. Tavoitteena on myös yleisesti edesauttaa EFTA-valtioiden ja Turkin välisen yhteistyön lisääntymistä.

2 artikla. Artiklassa määritellään sopimuksen soveltamisala. Sopimusta sovelletaan sopimusvaltioiden alkuperää oleviin, harmonoidun tavaran kuvaus- ja koodausjärjestelmän (HS) ryhmien 25—97 kuuluviin teollisuustuotteisiin, eräisiin maataloustuotteisiin A-pöytäkirjassa sovitun mukaisesti sekä kalaan ja muihin meren tuotteisiin II liitteen määräysten mukaisesti. A-pöytäkirjan pohjalta EFTA-valtiot voivat soveltaa maatalouden raaka-aineiden hinnantasaustoimenpiteitä Turkin suhteen. Kukin EFTA-valtio myöntää jalostettujen maatalous-

tuotteiden tuonnissa Turkille saman kohtelun kuin se on myöntänyt Euroopan talousyhteisölle 1.1.1991. Turkki puolestaan myöntää A-pöytäkirjan VIII taulukossa mainittujen tuotteiden osalta EFTA-valtioille saman kohtelun kuin se myöntää tai tulee myöntämään Euroopan talousyhteisölle.

Sopimuksen ulkopuolelle jäävät I liitteessä mainitut tuotteet, jotka ovat myös EFTA-valtioiden ja Euroopan talousyhteisön välillä tehtyjen vapaakauppasopimusten ja Turkin ja Euroopan talousyhteisön välisen assosiaatiosopimuksen ulkopuolella.

Artiklan 3 kappaleen mukaan sopimusta sovelletaan yhtäältä kunkin EFTA-valtion ja toisaalta Turkin välisiin kauppasuhteisiin, mutta ei EFTA-valtioiden väliseen keskinäiseen kauppaan, ellei sopimuksessa toisin määrätä.

3 artikla. Artikla koskee alkuperäsääntöjä ja tullihallintojen välistä yhteistyötä, josta on sovittu erillisessä B-pöytäkirjassa. Alkuperäsäännöt noudattavat samoja periaatteita, joita sovelletaan EFTA- ja EY-kaupassa.

Artiklan 2 kappaleessa todetaan sopimusvaltioiden ryhtyvän asianmukaisiin toimiin tuonti-

ja vientitulleihin ja -rajoituksiin liittyvien artiklojen soveltamiseksi tehokkaalla ja yhdenmukaisella tavalla otten huomioon tarpeen vähentää mahdollisuuksien mukaan kaupalle asetettuja muodollisuuksia.

4 artikla. Artikla sisältää määräykset tuontitulleista ja vaikutukseltaan vastaavista maksuista.

Artiklan 1 kappaleen mukaan uusia tuontitulleja ja vaikutukseltaan vastaavia maksuja ei oteta käyttöön.

Artiklan 2 kappaleen mukaan EFTA-valtiot poistavat sopimuksen tullessa voimaan Turkin alkuperätuotteilta kaikki 1.1.1991 voimassa olleet tullit ja vaikutukseltaan vastaavat maksut lukuun ottamatta III ja IV liitteissä mainittuja tuotteita. Liitteessä III on Suomen lähinnä tekstiili- ja vaatetusteollisuuden tuontia koskeva hidastuslista, jonka mukaan Suomi alentaa näitä tulleja 30 % sopimuksen tullessa voimaan. Samansuuruinen tullinalennus tehdään 1.1.1994 ja viimeinen, 40 %:n alennus 1.1.1996. Kaikki EFTA-valtiot noudattavat samaa hidastusaikataulua, mutta tuotekatteissa on eroavuuksia. Liite IV sisältää Euroopan hiili- ja teräsyhteisön (Ceca) sopimusjärjestelyn kattamat terästuotteet ja Euroopan atomienergiayhteisön (EURATOM) sopimuksen piiriin kuuluvat tuotteet, joille EFTA-valtiot myöntävät tullittomuuden sopimuksen tullessa voimaan lukuun ottamatta Itävaltaa ja Ruotsia, joilla on muista poikkeavat järjestelyt.

Artiklan 3 kappaleen mukaan Turkki poistaa EFTA-valtioiden alkuperätuotteilta asteittain kaikki tuontitullit. Perustullina pidetään 21.11.1970 voimassa olleita tulleja. Samassa yhteydessä poistetaan vaikutukseltaan vastaavat maksut, jotka ovat voimassa sopimuksen tullessa voimaan. Järjestelyistä ja aikatauluista on määrätty erillisissä liitteissä II, IV ja V. Turkin lähtökohtana on alentaa tuontitulleja ja vaikutukseltaan vastaavia maksuja EFTA-valtioiden tuotteilta samassa suhteessa kuin Euroopan talousyhteisön tuotteilta. Alennusaikataulut ja niiden mahdollinen nopeuttaminen pohjautuvat tähän rinnakkaisuuden periaatteen. Turkki alentaa II liitteessä mainittujen kalan ja merentuotteiden sekä V liitteen taulukossa lueteltujen hidastuslistalla olevien tuotteiden tulleja 60 % sopimuksen tullessa voimaan. Muiden tuotteiden tulleja alennetaan samana aikana 70 % lukuun ottamatta Euroopan hiili- ja teräsyhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön sopimusten kattamia tuotteita.

Niiden suhteen Turkki sitoutuu alentamaan tulleja ja vastaavia maksuja sekä poistamaan määrällisiä rajoituksia mainittujen tuotteiden tultua Turkin ja Euroopan talousyhteisön välisen sopimuksen piiriin.

Turkki toteuttaa loput tullinalennukset vuosina 1993—1995, ja nämä määritellään vuoden 1992 loppuun mennessä.

Vaikutukseltaan tuontitullin kaltaiset maksut poistetaan vuoden 1995 loppuun mennessä lukuun ottamatta "Mass Housing Fund"-maksua, joka lakkautetaan asteittain vuoden 1998 loppuun mennessä. Mainitun rahaston tarkoituksena on ollut Turkin talouden rakenteiden elvyttäminen ja kotimaan markkinoiden nopea vapauttaminen. Pääasiallisena tavoitteena on ollut mahdollistaa aiemmin luvanvaraisen tuotteiden vapaa maahantuonti.

Artiklan 4 kappaleen mukaan tullinalennuksia on sovellettava perustulliin, joka on sopimusvaltioiden tuontiinsa GATT-sopimuksen perusteella soveltama suosituimmuustulli (MFN-tulli).

5 artikla. Artikla koskee fiskaalisia tulleja, joihin sovelletaan sopimuksen 4 artiklan 1—3 kappaleiden määräyksiä lukuun ottamatta VI liitteeseen sisältyviä poikkeuksia. Liitteeseen VI sisältyy EFTA-valtioista Islannin, Liechtensteinin ja Sveitsin ja Turkin fiskaalisten tullien luettelot. Näiden tuotteiden osalta fiskaalisia tulleja ei poisteta.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimusvaltiot voivat korvata fiskaalisen tullin tai tuontitullin fiskaalisen osan sisäisellä verolla.

6 artikla. Artikla koskee vientitulleja ja vaikutukseltaan vastaavia maksuja.

Artiklan 1 ja 2 kappaleen mukaan uusia vientitulleja ja vaikutukseltaan vastaavia maksuja ei oteta käyttöön ja nyt sovellettavat tullit poistetaan asteittain lukuun ottamatta VII liitteessä lueteltuja poikkeuksia. Liite VII sisältää määräykset Islannin vientitullijärjestelmästä sekä Liechtensteinin ja Sveitsin vientitullin alaisen tuotteiden luettelon. Mainittujen maiden osalta vientitulleja ja vaikutukseltaan vastaavia maksuja ei poisteta sopimuksen tullessa voimaan.

7 artikla. Artikla koskee tuonnille ja viennille asetettuja määrällisiä tai niitä vastaavia rajoituksia.

EFTA-valtiot ja Turkki eivät ota käyttöön uusia tuontia tai vientiä koskevia määrällisiä rajoituksia eivätkä ryhdy toimenpiteisiin, joilla on vastaava vaikutus. Lisäksi sopimuksen voi-

maantullessa poistuvat sopimuspuolten tuontia ja vientiä koskevat määrälliset rajoitukset ja toimenpiteet, joilla on vastaava vaikutus.

Sopimuksen ulkopuolelle jäävät VIII liitteesä mainitut tuotteet, jotka ovat myös EFTA-valtioiden ja Euroopan talousyhteisön välillä tehtyjen vapaakauppasopimusten ja Turkin ja Euroopan talousyhteisön välisen assosiaatiosopimuksen ulkopuolella. Suomen osalta jäisi edelleen voimaan rautapohjaisille jätteille ja romuille ja romutettavaksi tarkoitetuille aluksille asetettuja vientirajoituksia.

Sopimuksen voimaansaattaminen edellyttää, että asetusta maan ulkomaankaupassa sovellettavista määrällisistä rajoituksista (1301/89) muutetaan. Muutoksella Turkki rinnastettaisiin vientilisenssioinnin osalta EFTAn ja Euroopan talousyhteisön sopimusvaltioihin.

8 artikla. Artikla sisältää kansainvälisiin sopimuksiin tavanomaisesti sisältyvän määräyksen, ettei sopimuksella voida rajoittaa sopimusvaltion oikeutta määrätä tuonti- ja vientikieltoja tiettyjen yleisten etujensa suojelemiseksi. Tällaisia ovat mm. yleinen järjestys ja turvallisuus sekä ympäristön suojeleminen ja historialliset arvot. Määräysten tulee kuitenkin kohdella tasapuolisesti kaikkia kauppakumppaneita.

9 artikla. Artikla sisältää määräykset valtion monopoleista.

Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimusvaltioiden tulee varmistaa, että niiden kaupallista toimintaa harjoittavat monopolit noudattavat syrjimättömyyden periaatetta muiden sopimusvaltioiden kansalaisia kohtaan.

Artiklan 2 kappaleessa määritellään valtion monopolit. Monopoliin määritelmää koskevat tulkintaerimielisyydet käsitellään sopimuspuolten välillä sekakomiteassa. Suomessa toimivat valtion monopolit joutuvat noudattamaan Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen asianomaisia määräyksiä. Artikla ei aseta suomalaisille monopoleille näitä määräyksiä laajempia velvoitteita.

10 artikla. Artikla sisältää valmisteilla olevien teknisten määräysten tietojenvaihtomenettelyjä koskevia sääntöjä. Se velvoittaa EFTA-valtioita ja Turkia ilmoittamaan toisilleen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa valmisteilla olevista teknisistä määräyksistä ja niiden lisäyksistä. Suomelle ei aiheudu lisävelvoitteita tietojenvaihtomenettelystä Turkin kanssa, sillä Suomi toimittaa jo EFTA-konvention H-liitteen mukaan kaikki tiedot näistä määräyksistä

EFTAan, joka välittää ne edelleen Turkille. Järjestelmän avulla Suomi voi seurata Turkin teknisiä esteitä koskevaa lainsäädäntöä ja ryhtyä artiklan mukaisiin toimenpiteisiin, jos se katsoo valmisteilla olevien määräysten muodostavan kaupan teknisen esteen. Artikla ei aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön.

11 artikla. Artikla käsittelee maataloustuotteiden kauppaa. Siinä todetaan sopimuspuolten olevan valmiit edistämään maatalouspolitiikkansa sallimissa puitteissa maataloustuotteiden kaupan tasapainoista kehitystä. Edelleen todetaan, että tämän tavoitteen saavuttamiseksi jokainen EFTA-valtio ja Turkki ovat tehneet maataloustuotteiden kaupasta kahdenvälisen pöytäkirjan.

Sopimuspuolet pyrkivät soveltamaan eläinlääkintöä, kasvinsuojelua ja ihmisten terveyttä koskevia säännöksiään ilman syrjintää eivätkä ne ota käyttöön mitään sellaisia uusia toimenpiteitä, jotka aiheuttaisivat maatalouskaupalle kohtuutonta haittaa.

12 artikla. Artiklassa säädetään, ettei sopimusvaltio saa sisäisin verotuksellisin toimin tehdä tyhjäksi niitä etuja, joita toinen sopimusvaltio sopimuksen nojalla saa.

Artiklan 2 kappaleessa edellytetään erityisesti, ettei sopimusvaltio saa palauttaa toiseen sopimusvaltioon vietyyn tuotteeseen kohdistuneita välillisiä tai välittömiä veroja enempää kuin todella maksetun kokonaismäärän.

13 artikla. Artiklan mukaan EFTA-valtion ja Turkin väliseen kauppaan liittyvien maksujen siirtoa ei saa estää eikä niihin liittyviä lyhyen ja keskipitkän aikavälin luottoja rajoittaa hallinnollisin tai valuuttamääräyksiin.

14 artikla. Artikla koskee julkisia hankintoja. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimuspuolten tavoitteena on vapauttaa julkisten hankintojen markkinat mahdollisimman tehokkaasti.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuspuolten tavoitteena on se, että valtion viranomaiset ja liikelaitokset samoin kuin erityis- tai yksinoikeuden nojalla toimivat yksityiset yritykset pyrkisivät toimimaan syrjimättömyyden periaatteen mukaisesti suhteessaan sopimuspuolten toimittajiin.

Artiklan 3 kappaleen mukaan sekakomitean on laadittava säännöt julkisille hankinnoille ja ohjeet artiklan soveltamisalasta ja aikatauluista ottaen huomioon tullimaksuja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen puitteissa tehdyt ratkaisut ja ratkaisut, jotka on tehty kolmansien maiden kanssa tällä alalla.

Artiklan 4 kappaleen mukaisesti Turkki pyrkii liittymään tullimaksuja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen puitteissa annettuihin julkisia hankintoja koskeviin sopimuksiin. EFTA-valtiot ovat jo aikaisemmin sitoutuneet noudattamaan julkisten hankintojen GATT-sopimusta. Euroopan talousaluetta koskevasta sopimuksesta johdettavat julkisten hankintojen säädökset ovat menettelyä ja tietojenantoa koskevilta osiltaan yksityiskohtaiset eikä artikla lisää niiltä osin Suomen velvoitteita. Julkisten hankintojen arvioidaan ennen muuta lisäävän suomalaisten toimittajien mahdollisuuksia osallistua tarjouskilpailuihin myös Turkissa.

15 artikla. Artikla sisältää teollis- ja tekijänoikeutta koskevat määräykset. Määräysten mukaanottaminen uusiin eurooppalaisiin vapaa-kauppasopimuksiin heijastelee immateriaalisten taloudellisten arvojen ja niiden tarvitseman suojan kasvavaa merkitystä maailmankaupassa.

Teollis- ja tekijänoikeudellinen sääntely sopimuksessa tähtää toisaalta mahdollisimman korkean teollis- ja tekijänoikeuksille myönnettävän suojan tason varmistamiseen, toisaalta siihen, että teollis- ja tekijänoikeuksille myönnettävää suojaa voitaisiin mahdollisimman rajoitetusti käyttää vapaakaupan ja kilpailun esteenä.

Artiklan 1 kappaleessa sopimuspuolet ryhtyvät toimenpiteisiin riittävän ja tehokkaan teollis- ja tekijänoikeuksien suojan myöntämiseksi ja takaamiseksi. Artiklan määräys tulee nähdä tahdonilmauksena, että jokainen osapuoli aktiivisesti kehittää omaa lainsäädäntöään siten, että osapuolten alueella toisen osapuolen yritykset ja kansalaiset voivat nauttia mahdollisimman kehittynyttä teollis- ja tekijänoikeudellista suojaa.

Artiklan 2 kappaleessa kiinnitetään erityistä huomiota tavaramerkkiväärennosten ja piratismiin estämiseen. Tavaramerkkiväärennökset ja piratismi on todettu ongelmiksi erityisesti ns. halpatuontimaista tapahtuvassa tuonnissa.

Artiklan 3 kappaleen mukaan Turkki myöntää EFTA-valtioille ns. suosituimmuuskohtelun (MFN-kohtelu). Se tarkoittaa, että Turkki tehdessään esimerkiksi uusia sopimusjärjestelyjä muiden kuin tämän sopimuksen osapuolten kanssa, sitoutuu varmistamaan, että EFTA-valtioiden yritykset ja kansalaiset saavat vähintään samantasoista suojaa teollis- ja tekijänoikeuksien alalla kuin mitä Turkki myöntää jonkin kolmannen maan kansalaisille tai yri-

tyksille. EFTA-valtiot puolestaan ovat sitoutuneet myöntämään Turkille vain sen tasoista suojaa kuin mitä Turkki myöntää EFTA-valtioiden kansalaisille. Tätä perustellaan sillä, että toistaiseksi EFTA-valtioissa suojan taso on yleisesti ottaen huomattavasti korkeampi kuin Turkissa.

Artiklan 4 kappaleessa varmistetaan, että Turkin ja jonkin EFTA-valtion solmiessa mahdollisia uusia sopimuksia, jotka tähtäävät tätä sopimusta vaativampiin sopimusmääräyksiin teollis- ja tekijänoikeuksien alalla, muut EFTA-valtiot ovat oikeutettuja niin halutessaan osallistumaan sopimukseen edellyttäen, että ne toimivat hyvässä uskossa ja ovat valmiita täyttämään uudessa sopimuksessa tarkoitetut ehdot.

Artiklan 5 kappaleen mukaan 25 artiklassa tarkoitettu sekakomitea tutkii teollis- ja tekijänoikeuksien täytäntöönpanoa. Sopimusosapuolen pyynnöstä voidaan järjestää konsultaatiot mistä tahansa näihin oikeuksiin liittyvästä asiasta.

Artiklan 6 kappaleen mukaan osapuolet sitoutuvat järjestämään asiantuntijakonsultaatioita tarpeen vaatiessa minkä tahansa sopimusosapuolen pyynnöstä tuleviin sopimusjärjestelyihin liittyen. Määräyksen tarkoituksena on kehittää edelleen Turkin antamaa suojaa kohti EFTA-valtioiden tasoa.

16 artikla. Artikla sisältää kansainvälisissä sopimuksissa tavanmukaisen sitoumuksen varmistaa, että sopimuksen tavoitteet toteutuvat ja sen velvoitteita noudatetaan. Mikäli jokin sopimuspuoli katsoisi velvoitteita rikotun, voi se ottaa asian esille artiklassa 23 säädettyä turvalausekemenettelyä käyttäen.

17 artikla. Artikla sisältää yritysten kilpailusääntöjä koskevia määräyksiä.

Artiklan 1 kappaleessa määritellään sopimuksen toimivuuden kanssa ristiriidassa olevat asiat, jotka voivat vaikuttaa haitallisesti EFTA-valtioiden ja Turkin väliseen kauppaan.

Artiklan 2 kappaleessa määritellään artiklan soveltamisala. Artiklaa sovelletaan kartelleihin, monopoleihin ja julkisiin yrityksiin sekä määrättyin rajoituksin myös yrityksiin, joille on myönnetty erityinen oikeus tai yksinoikeus.

Artiklan 3 kappaleen mukaan sopimusvaltio voi ryhtyä olosuhteista riippuviin, 23 artiklan menettelytapojen mukaisiin toimenpiteisiin, jos se katsoo, että toisessa sopimusvaltiossa harjoitettu toiminta on ristiriidassa tämän artiklan kanssa.

Artiklan kilpailupolitiikkaa koskevat yleiset periaatteet ovat lähtökohdiltaan Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen määräysten mukaisia, mutta eivät aseta Suomelle yhtä laajoja velvoitteita. Artikla ei aiheuta muutoksia lainsäädäntöön.

18 artikla. Artiklassa määritellään ne valtiontukien muodot, jotka ovat ristiriidassa sopimuksen asianmukaisen toiminnan kanssa. Valtiontukien muotoja arvioidaan X liitteessä esitettyjen kriteerien perusteella.

Artiklan 3 kappaleen mukaan Turkilla on vuoden 1995 loppuun myönnetty siirtymäaika.

Artiklan 4 kappaleen mukaan osapuolet vaihtavat IX liitteen määräysten mukaisesti keskenään tietoja, joilla ne voivat varmistaa valtion tukitoimien vilpittömyyden. Sekakomitean on annettava tarkempia sääntöjä artiklan täytäntöönpanosta.

Artiklan 5 kappaleen mukaan säännellään sopimusvaltioiden oikeudesta kantaa tasoitustullia, jos toisen sopimusvaltion toiminta on artiklan vastaista.

Suomi on jo EFTAn jäsenenä sitoutunut noudattamaan artiklaa vastaavia valtion tukea koskevia rajoituksia. Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen velvoitteet ovat edellä mainittuja laajemmat. Suomelle ei siis aiheudu lisävelvoitteita artiklan noudattamisesta. Turkki sen sijaan joutuu lisäämään myöntämiensä vientitukien valvontaa.

19 artikla. Artikla koskee polkumyyntiä. Sopimuspuoli voi ryhtyä GATT-sääntöjen mukaisiin vastatoimiin, jos se havaitsee, että sopimukseen kuuluvissa kauppasuhteissa harjoitetaan polkumyyntiä. Artikla on merkitykseltään tärkeä, koska siihen voidaan käytännössä vedota. Artikla on Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten mukainen, eikä aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön.

20 artikla. Artikla sisältää määräykset tiettyjen tuotteiden tuontia koskevista suojatoimista. Sopimuspuoli voi ryhtyä suojatoimenpiteisiin, jos tuonnin kasvulla EFTA-valtioista tai Turkista on artiklassa tarkemmin määriteltyjä haitallisia seurauksia. Artikla on Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten mukainen, eikä aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön.

21 artikla. Artikla koskee jälleenvientiä ja vakavaa pulaa. Sopimuspuoli voi ryhtyä suojatoimenpiteisiin, jos kyseisen tuotteen jälleenvientiin kolmansiin maihin kohdistetaan määrällisiä vientirajoituksia tai siihen asetetaan vientitulleja tai muita vastaavia maksuja tai jos

vientitullien, niitä vastaavien maksujen tai määrällisten rajoitusten noudattaminen johtaa vakavaan pulaan viennin kannalta välttämättömän tuotteen osalta. Artiklaa sovelletaan harvoin käytännössä, mutta se antaa sopimuspuolille mahdollisuuden muiden vapaakauppasopimusten mukaisten suojatoimenpiteiden käyttöön. Se ei aiheuta muutoksia lainsäädäntöön.

22 artikla. Artikla sisältää turvalausekkeen sopimuspuolen maksutasevaikeuksien varalta. Sopimuspuoli voi artiklassa säädetyn ehdon poiketa tullien ja määrällisten rajoitusten poistamista koskevista velvoitteistaan joutuessaan maksutasevaikeuksiin tai vakavan maksutaseuhan alaiseksi. Poikkeustoimien tulee olla GATT:n mukaisia ja niiden toteuttamista valvoo sekakomitea.

23 artikla. Artikla sisältää määräykset menettelystä sellaisiin suojatoimiin ryhdyttäessä, joihin sopimuksen 16—22 artiklat antavat mahdollisuuden. Yleisimmin tulee käytännössä kysymykseen 20 artiklassa säännelty markkinahäiriö. Säädetty menettelytavat ovat pääosin samat kuin Suomen ja EY:n vapaakauppasopimuksessa sillä erotuksella, että Turkki-sopimuksen sekakomitea on sopimuksen luonteesta johtuen monenkeskinen. Sekakomitealla on ongelmien selvittämisessä keskeinen rooli. Osapuolten tulee antaa sille kaikki tarvittava tieto ja tapauksen tutkinnassa tarvittava apu. Ellei sekakomitea määräajassa löydä ratkaisua ja ongelma on edelleen olemassa, saadaan suojatoimiin ryhtyä, mutta ne on rajoitettava sopimuksen toimintaa mahdollisimman vähän haittaaviin. Sekakomitean tulee jatkuvasti pyrkiä suojatoimien poistamiseen.

Välittömiä poikkeustoimia vaativissa tilanteissa saadaan suojatoimiin ryhtyä ennen asian saattamista sekakomitean käsittelyyn.

24 artikla. Artikla sisältää kansainvälisissä sopimuksissa yleisesti käytetyn määräyksen siitä, ettei sopimus estä sopimuspuolta ryhtymästä toimiin, joilla se estää turvallisuutensa kannalta tärkeiden asiakirjojen paljastumisen tai asekauppaan tai varusteluun liittyvät itselleen haitalliset toimet. Samoin sallitaan poikkeustoimet sotatilan tai vakavan kansainvälisen jännitystilan aikana. Uutena, aiemmista sopimuksista puuttuneena perusteluna mainitaan biologisten ja kemiallisten sekä ydinaseiden leviämisen estäminen.

25—26 artiklat. Sopimuksen hallinto kuuluu sopimuksen nojalla perustettavalle sekakomite-

alle, jossa kaikki sopimuksen osapuolet eli yksittäiset EFTA-valtiot ja Turkki ovat edustettuina. Sekakomitea kokoontuu vähintään kerran vuodessa. Sen tehtävänä on varmistaa sopimuksen asianmukainen täytäntöönpano sekä tutkia mahdollisuuksia laajentaa EFTA-valtioiden ja Turkin välisten kaupan esteiden poistamista. Kantansa sekakomitea ilmaisee yksimielisesti, mikä merkitsee sitä, että jokaisella sopijapuolella on veto-oikeus.

27 artikla. Sopimus sisältää evoluutiolausekkeen. Kukin sopimuspuoli voi esittää sopimuksen laajentamista alueille, joita se ei nykyisellään koske. Sekakomitea voidaan määrätä tutkimaan esitystä ja antamaan suosituksia. Sopimuspuolten on ratifioitava tai muuten hyväksyttävä omien menettelytapojensa mukaisesti esityksistä johtuvat muutokset.

28—35 artiklat. Artiklat sisältävät tavantomaisia yleisiä määräyksiä sopimuksen muuttamisesta, pöytäkirjoista ja liitteistä, muiden sopimusten alaisista kauppasuhteista, alueellisesta soveltamisesta, sopimukseen liittymisestä, irtisanomisesta ja lakkaamisesta, voimaantulosta ja tallettajasta.

2. Suomen ja Turkin välinen maatalouspöytäkirja

Maatalouspöytäkirjan 1 artiklassa ja I liitteessä määritellään ne Turkista peräisin olevat maataloustuotteet, joille Suomi myöntää tullivapauden. Tuotteet ovat pääosin GSP-tuotteita, jotka ovat olleet Suomen yksipuolisin myönnytyksin tullittomia Turkille jo aikaisemmin. Suomi varaa artiklassa myös oikeuden ns. maatalousraaka-aineiden hinnantasaukseen. Jalostettuihin maataloustuotteisiin sisältyvien maatalousraaka-aineiden kotimaisen hinnan ja maailmanmarkkinahinnan välinen ero voidaan tasata tuotetta Suomeen tuotaessa. Pöytäkirjan 2 artiklassa määritellään väljät muodot maiden yhteistyölle maatalouden alalla. 3 artiklassa todetaan ne pääsopimuksen artiklat, joita sovelletaan maatalouspöytäkirjan nojalla käytävässä kaupassa. II liitteessä esitetään alkuperäsäännöt. Pöytäkirjan artikloissa 4—7 määritellään lyhyesti pöytäkirjan hallinnointi, muutosten

tekeminen, voimaantulo, irtisanominen ja lakkaaminen.

Maatalouspöytäkirjaan liittyy myös Suomen ja Turkin välinen kirjeenvaihto, joka koskee molempien osapuolten tiettyjen alkoholijuomien pääsyn helpottamista toisen osapuolen markkinoille. Kirjeenvaihto palvelee erityisesti Suomen tavoitetta saada suomalainen vodka myyntiin Turkissa.

3. Voimaantulo

Sopimus tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1992 edellyttäen, että kaikki allekirjoittajavaltiot ovat tallettaneet ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa tallettajan huostaan. Mikäli näin ei tapahdu, tulee sopimus voimaan 34 artiklan määräysten mukaisesti. Maatalouspöytäkirja tulee voimaan samana päivänä kuin sopimus.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Hallitusmuodon 61 § edellyttää, että veroista, myös tulliveroista, on säädettävä lailla. Sopimuksen ja kahdenvälisen maatalouspöytäkirjan tarkoittamien tullien poistumisen ja alenemisen hyväksyminen edellyttää näin ollen eduskunnan suostumuksen.

Edellä esitetyn perusteella ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi ne EFTA-valtioiden ja Turkin välillä Genevessä 10 päivänä joulukuuta 1991 tehdyn sopimuksen ja siihen liittyvän Suomen ja Turkin välillä Genevessä 10 päivänä joulukuuta 1991 tehdyn maataloustuotteiden kauppaa koskevan pöytäkirjan määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska sopimus ja siihen liittyvä pöytäkirja sisältävät määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

EFTA-valtioiden ja Turkin välillä tehdyn sopimuksen sekä siihen liittyvän Suomen ja Turkin välillä tehdyn maataloustuotteiden kauppaa koskevan pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Genevessä 10 päivänä joulukuuta 1991 EFTA-valtioiden ja Turkin välillä tehdyn sopimuksen sekä Genevessä 10 päivänä joulukuuta 1991 Suomen ja Turkin välillä tehdyn maataloustuotteiden kauppaa koskevan pöytäkirjan määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin siitä on sovittu.

2 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytän-

töönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

3 §

Valtiovarainministeriö antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä tähän sopimukseen sisältyvien alkuperäsääntöjen osalta.

4 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 13 päivänä maaliskuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri Pertti Salolainen

(Suomennos)

EFTA-valtioiden ja Turkin välinen SOPIMUS

Johdanto

Itävallan Tasavalta, Suomen Tasavalta, Islannin Tasavalta, Liechtensteinin Ruhtinaskunta, Norjan Kuningaskunta, Ruotsin Kuningaskunta ja Sveitsin Liittovaltio toisaalta (jäljempänä "EFTA-valtiot")

ja
Turkin Tasavalta toisaalta (jäljempänä "Turkki"), jotka

palauttaen mieliin aikomuksensa osallistua aktiivisesti Euroopan taloudelliseen integraatioprosessiin ja ilmaista valmiutensa toimia yhteistyössä etsittäessä tapoja ja keinoja tämän prosessin vahvistamiseksi;

ottaen huomioon Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) perustamista koskevan konvention;

ottaen huomioon EFTA-valtioiden ja Euroopan yhteisöjen välillä tehdyt sopimukset;

ottaen huomioon Turkin ja Euroopan talousyhteisön välisen sopimussuhteen luovan sopimuksen;

ottaen huomioon kokemuksen, joka on saatu yllä mainittujen suhteiden valossa kehittyneestä yhteistyöstä samoin kuin yksittäisten EFTA-valtioiden ja Turkin välillä kehittyneestä yhteistyöstä;

ilmoittaen olevansa halukkaita ryhtymään toimiin, joilla edistetään niiden välisen kaupan vakaata kehitystä sekä laajennetaan ja monipuolistetaan maiden välistä yhteistyötä yhteistä etua tuottavilla aloilla, mukaan lukien tämän sopimuksen ulkopuoliset alat, luoden näin puitteet ja kannustavan ympäristön, jotka perustuvat samanarvoisuuteen, syrjimättömyyteen sekä oikeuksien ja velvollisuuksien tasapainoon;

palauttaen mieliin, että EFTA-valtioille ja Turkille koituu yhteistä etua monenkeskisen

AGREEMENT

between the EFTA States and Turkey

Preamble

The Republic of Austria, the Republic of Finland, the Republic of Iceland, the Principality of Liechtenstein, the Kingdom of Norway, the Kingdom of Sweden and the Swiss Confederation, on the one hand, (hereinafter called the EFTA States)

and

the Republic of Turkey, on the other hand, (hereinafter called Turkey),

Recalling their intention to participate actively in the process of economic integration in Europe and expressing their preparedness to co-operate in seeking ways and means to strengthen this process;

Having regard to the Convention establishing the European Free Trade Association (EFTA);

Having regard to the Agreements between the EFTA States and the European Communities;

Having regard to the Agreement creating an Association between Turkey and the European Economic Community;

Having regard to the experience gained from the co-operation developed in the light of the aforementioned relations as well as between individual EFTA States and Turkey;

Declaring their willingness to take action with a view to promoting harmonious development of their trade as well as to expanding and diversifying their mutual co-operation in fields of common interest, including fields not covered by this Agreement, thus creating a framework and supportive environment based on equality, non-discrimination, and a balance of rights and obligations;

Recalling the mutual interest of the EFTA States and Turkey in the continual reinforce-

kauppajärjestelmän jatkuvasta vahvistamisesta ja ottaen huomioon asemansa sopimuspuolina Tullitariffeja ja kauppaa koskevassa yleissopimuksessa, jonka määräykset ja asiakirjat muodostavat pohjan niiden ulkomaankauppapolitiikalle;

päätäten laatia tätä tarkoitusta varten määräykset EFTA-valtioiden ja Turkin välisen kaupan esteiden asteittaiseksi poistamiseksi mainitun sopimuksen määräysten, erityisesti vapaa-kauppa-alueiden perustamista koskevien määräysten mukaisesti; ja

ottaen huomioon, että mitään tämän sopimuksen määräyksiä ei tule tulkita siten, että ne vapauttaisivat sopimuspuolet niiden muista kansainvälisistä sopimuksista johtuvista velvoitteista;

ovat päättäneet nämä tavoitteet saavuttaakseen tehdä seuraavan sopimuksen:

1 artikla

Tavoitteet

Tämän sopimuksen tavoitteena on:

a) edistää EFTA-valtioiden ja Turkin välisen taloussuhteiden vakaata kehitystä niiden keskinäistä kauppaa laajentamalla;

b) luoda oikeudenmukaiset kilpailuolosuhteet EFTA-valtioiden ja Turkin väliselle kaupalle;

c) tällä tavoin kaupan esteitä poistamalla edistää maailmankaupan vakaata kehitystä ja laajentumista; ja

d) lisätä EFTA-valtioiden ja Turkin välistä yhteistyötä.

2 artikla

Soveltamisala

1. Sopimusta sovelletaan seuraaviin tuotteisiin, jotka ovat sopimusvaltioiden alkuperäituotteita:

a) harmonoidun tavarankuvaus- ja koodausjärjestelmän 25—97 ryhmiin kuuluviin tuotteisiin, lukuunottamatta tuotteita, jotka luetaan I liitteessä;

b) A-pöytäkirjassa mainittuihin tuotteisiin kyseisessä pöytäkirjassa esitetyt järjestelyt asianmukaisesti huomioon ottaen; ja

c) kalaan ja muihin meren tuotteisiin kuten II liitteessä määrätään.

ment of the multilateral trading system and considering their capacity as Contracting Parties of the General Agreement on Tariffs and Trade, the provisions and instruments of which constitute a basis for their foreign trade policy;

Resolved to lay down for this purpose provisions aimed at a progressive abolition of the obstacles to trade between the EFTA States and Turkey in accordance with the provisions of that Agreement, in particular those concerning the establishment of free trade areas;

Considering that no provision of this Agreement may be interpreted as exempting the States Parties to this Agreement from their obligations under other international agreements;

Have decided, in pursuance of these objectives, to conclude the following Agreement:

Article 1

Objectives

The objectives of this Agreement are:

(a) to promote, through the expansion of reciprocal trade, the harmonious development of economic relations between the EFTA States and Turkey;

(b) to provide fair conditions of competition for trade between the EFTA States and Turkey;

(c) to contribute in this way, by the removal of barriers to trade, to the harmonious development and expansion of world trade;

(d) to enhance co-operation between the EFTA States and Turkey.

Article 2

Scope

1. The Agreement shall apply

(a) to products falling within Chapters 25 to 97 of the Harmonized Commodity Description and Coding System, excluding the products listed in Annex I;

(b) to products specified in Protocol A, with due regard to the arrangements provided for in that Protocol;

(c) to fish and other marine products as provided for in Annex II;

2. Sellaisten maataloustuotteiden kauppaa koskevat määräykset, joita ei ole lueteltu 1 kappaleessa, sisältyvät 11 artiklaan.

3. Tätä sopimusta sovelletaan yhtäältä kun- kin EFTA-valtion ja toisaalta Turkin välisiin kauppasuhteisiin. Sitä ei sovelleta EFTA-valti- oiden välisiin kauppasuhteisiin, ellei tässä so- pimuksessa toisin määrätä.

3 artikla

Alkuperäsäännöt ja yhteistyö tullihallinnon alalla

1. Alkuperäsäännöt ja hallinnollisen yhteis- työn muodot esitetään B-pöytäkirjassa.

2. Sopimuspuolet ryhtyvät asianmukaisiin toimiin, hallinnolliseen yhteistyöhön liittyvät järjestelyt mukaan lukien, varmistaakseen, että 4—7, 12, ja 21 artiklan määräyksiä sovelletaan tehokkaasti ja yhdenmukaisesti, ottaen huo- mioon tarpeen vähentää kaupalle asetettuja muodollisuuksia niin paljon kuin mahdollista ja tarpeen päästä kaikkia osapuolia tyydyttä- viin ratkaisuihin näiden määräysten toteuttami- sesta johtuvien ongelmien osalta.

4 artikla

Tuontitullit ja vaikutukseltaan vastaavat maksut

1. EFTA-valtioiden ja Turkin välisessä kau- passä ei oteta käyttöön uusia tuontitulleja tai maksuja, joilla on vastaava vaikutus.

2. Tämän sopimuksen tullessa voimaan EFTA-valtiot poistavat Turkin alkuperätuot- teilta kaikki sellaiset tuontitullit ja vaikutuksel- taan vastaavat maksut, jotka ovat voimassa 1 päivänä tammikuuta 1991, lukuunottamatta III ja IV liitteissä mainittuja tuotteita, joiden osalta tuontitullit ja vaikutukseltaan vastaavat maksut poistetaan asteittain näissä liitteissä esitettyjen määräysten mukaisesti.

3. EFTA-valtioiden alkuperätuotteiden osalta Turkki poistaa asteittain kaikki tuontitullit, jotka ovat voimassa 23 päivänä marraskuuta 1970 ja maksut, joilla on vastaava vaikutus ja jotka ovat voimassa tämän sopimuksen voi- maantulopäivänä kuten II, IV ja V liitteissä esitetään näissä liitteissä määrättyjen järjestely- jen ja aikataulujen mukaisesti.

originating in a State Party to this Agree- ment.

2. The provisions concerning trade in agri- cultural products which are not covered by paragraph 1 are contained in Article 11.

3. This Agreement applies to trade relations between, on the one hand, each EFTA State and, on the other hand, Turkey. It shall not apply to the trade relations between EFTA States, except if otherwise provided for in this Agreement.

Article 3

Rules of origin and co-operation in customs administration

1. Protocol B lays down the rules of origin and methods of administrative co-operation.

2. The States Parties to this Agreement shall take appropriate measures, including arrange- ments regarding administrative co-operation, to ensure that the provisions of Articles 4 to 7, 12 and 21 are effectively and harmoniously applied, taking into account the need to reduce as far as possible the formalities imposed on trade and the need to achieve mutually satis- factory solutions to any difficulties arising out of the operation of those provisions.

Article 4

Customs duties on imports and charges having equivalent effect

1. No new customs duty on imports or charge having equivalent effect shall be intro- duced in trade between the EFTA States and Turkey.

2. Upon the entry into force of this Agree- ment, the EFTA States shall abolish all cus- toms duties on imports and any charges having equivalent effect for products originating in Turkey as in force on 1 January 1991, except for products specified in Annexes III and IV for which customs duties on imports and charges having equivalent effect shall be pro- gressively abolished in accordance with the provisions laid down in these Annexes.

3. For products originating in an EFTA State, Turkey shall progressively abolish all customs duties on imports as in force on 23 November 1970 and charges having equivalent effect as in force on the date of the entry into force of this Agreement as specified in Annexes II, IV and V according to the arrangements or timetables defined in these Annexes.

4. Perustulli, johon 2 ja 3 kappaleiden mukaisia peräkkäisiä alennuksia tulee soveltaa, on kunkin tuotteen kohdalla suosituimmuus-tulli, jota sovelletaan mainittuina päivämäärinä.

5 artikla

Fiskaaliset tullit

1. Tämän sopimuksen 4 artiklan 1—3 kappaleiden määräyksiä sovelletaan veroluonteisiin tulleihin lukuunottamatta mitä johtuu VI liitteestä.

2. Sopimuspuolet voivat korvata veroluonteisen tullin tai tullin fiskaalisen osan sisäisellä verolla.

6 artikla

Vientitullit ja vaikutukseltaan vastaavat maksut

1. EFTA-valtioiden ja Turkin välisessä kaupassa ei oteta käyttöön uusia vientitulleja tai maksuja, joilla on vastaava vaikutus.

2. Tämän sopimuksen tullessa voimaan poistetaan vientitullit ja maksut, joilla on vastaava vaikutus, lukuunottamatta mitä johtuu VII liitteestä.

7 artikla

Määrälliset rajoitukset ja vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet

1. EFTA-valtioiden ja Turkin välisessä kaupassa ei oteta käyttöön uusia tuontia tai vientiä koskevia määrällisiä rajoituksia tai toimenpiteitä, joilla on vastaava vaikutus, lukuunottamatta mitä johtuu VIII liitteestä.

2. Tämän sopimuksen tullessa voimaan poistetaan tuontia tai vientiä koskevat määrälliset rajoitukset ja toimenpiteet, joilla on vastaava vaikutus, lukuunottamatta mitä johtuu VIII liitteestä.

3. Tätä sopimusta sovellettaessa ”määrällisillä rajoituksilla ja toimenpiteillä, joilla on vastaava vaikutus” tarkoitetaan sellaisia kieltoja tai rajoituksia, jotka kohdistuvat tuontiin tai vientiin Turkista EFTA-valtioon tai EFTA-valtiosta Turkkiin ja jotka on pantu toimeen kiintiöiden, tuonti- tai vientilisenssien tai muiden hallinnollisten toimien ja kauppaa rajoittavien vaatimusten muodossa.

4. The basic duty to which successive reductions provided for in paragraphs 2 and 3 are to be applied shall, for each product, be the most-favoured-nation duty applied on the dates mentioned therein.

Article 5

Customs duties of a fiscal nature

1. The provisions of paragraphs 1 to 3 of Article 4 shall also apply to customs duties of a fiscal nature except as provided for in Annex VI.

2. The States Parties to this Agreement may replace a customs duty of a fiscal nature or the fiscal element of a customs duty by an internal tax.

Article 6

Customs duties on exports and charges having equivalent effect

1. No new customs duty on exports or charge having equivalent effect shall be introduced in trade between the EFTA States and Turkey.

2. Upon the entry into force of this Agreement, customs duties on exports and any charges having equivalent effect shall be abolished, except as provided for in Annex VII.

Article 7

Quantitative restrictions and measures having equivalent effect

1. No new quantitative restriction on imports or exports or measures having equivalent effect shall be introduced in trade between the EFTA States and Turkey, except as provided for in Annex VIII.

2. Upon the entry into force of this Agreement, quantitative restrictions on imports or exports and measures having equivalent effect shall be abolished, except as provided for in Annex VIII.

3. For the purpose of this Agreement ”quantitative restrictions and measures having equivalent effect” means prohibitions or restrictions on imports or exports into an EFTA State from Turkey or into Turkey from an EFTA State made effective through quotas, import or export licences or other administrative measures and requirements restricting trade.

8 artikla

Ei-taloudelliset syyt rajoituksiin

Tämä sopimus ei estä sellaisten tuonti-, vienti- tai kauttakulkukieltojen tai -rajoitusten käyttöä, jotka ovat tarpeen julkisen moraalien, yleisen järjestyksen tai yleisen turvallisuuden, ihmisten, eläinten tai kasvien terveyden ja elämän sekä ympäristön suojelemiseksi, taiteellista, historiallista tai muinaistieteellistä arvoa omaavien kansallisaarteiden suojelemiseksi, teollisen tai kaupallisen omistusoikeuden suojelemiseksi tai kultaa tai hopeaa koskevien sääntöjen vuoksi. Tällaiset kiellot tai rajoitukset eivät saa kuitenkaan johtaa mielivaltaiseen syrjintään tai EFTA-maiden ja Turkin välisen kaupan salaisiin rajoituksiin.

9 artikla

Valtion monopolit

1. Sopimusvaltiot varmistavat, että luonteeltaan kaupalliset valtion monopolit mukautetaan sellaisiksi, ettei EFTA-valtioiden eikä Turkin kansalaisia syrjitä tavaroiden hankinta- ja markkinointiedellytysten osalta.

2. Tämän artiklan määräyksiä sovelletaan kaikkiin elimiin, joiden kautta sopimusvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset, lain nojalla tai käytännössä, joko suoraan tai välillisesti valvovat sopimusvaltioiden välistä tuontia tai vientiä, määräävät siitä tai huomattavasti vaikuttavat siihen. Näitä määräyksiä sovelletaan samoin valtion toisille tahoille delegoimiin monopoleihin.

10 artikla

Teknisiä määräyksiä koskevien ehdotusten ilmoitusmenettely

EFTA-valtiot ja Turkki ilmoittavat toisilleen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja IX liitteessä esitettyjen määräysten mukaisesti julkaistaviksi aikomiaan teknisiä määräyksiä ja niiden muutoksia koskevista ehdotuksista ja muutoslunnoista, joita aikovat tehdä niihin.

11 artikla

Maataloustuotteiden kauppa

1. Sopimuspuolet ilmoittavat olevansa valmiit edistämään maatalouspolitiikkansa sallii-

Article 8

Non-economic reasons for restrictions

This Agreement shall not preclude prohibitions or restrictions on imports, exports or goods in transit justified on grounds of public morality, public policy or public security, the protection of health and life of humans, animals or plants and of the environment, the protection of national treasures possessing artistic, historic or archaeological value, or the protection of industrial and commercial property, or rules relating to gold or silver. Such prohibitions or restrictions shall not, however, constitute a means of arbitrary discrimination or a disguised restriction on trade between an EFTA State and Turkey.

Article 9

State monopolies

1. The States Parties to this Agreement shall ensure that any state monopoly of a commercial character be adjusted so that no discrimination regarding the conditions under which goods are procured and marketed will exist between nationals of the EFTA States and Turkey.

2. The provisions of this Article shall apply to any body through which the competent authorities of the States Parties to this Agreement, in law or in fact, either directly or indirectly supervise, determine or appreciably influence imports or exports between the States Parties to this Agreement. These provisions shall likewise apply to monopolies delegated by the State to others.

Article 10

Information procedure on draft technical regulations

The EFTA States and Turkey shall notify each other, at the earliest practicable stage and in accordance with the provisions laid down in Annex IX, of draft technical regulations and draft amendments thereto which they intend to issue.

Article 11

Trade in agricultural products

1. The States Parties to this Agreement declare their readiness to foster, in so far as

missa puitteissa maataloustuotteiden kaupan tasapainoista kehitystä.

2. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi kunkin EFTA-valtion ja Turkin välillä on toteutettu maataloustuotteiden kauppaa helpottavia toimenpiteitä koskeva kahdenvälinen järjestely.

3. Sopimuspuolet soveltavat eläinlääkintää, kasvinsuojelua ja henkilöiden terveyttä koskevia säännöksiään ilman syrjintää eivätkä ne ota käyttöön mitään uusia toimenpiteitä, jotka aiheuttavat kaupalle kohtuutonta haittaa.

12 artikla

Sisäinen verotus

1. Sopimuspuolet pidättyvät kaikista sisäiseen verotukseen liittyvistä toimenpiteistä tai tavoista, jotka joko suoraan tai välillisesti aiheuttaisivat syrjintää jostakin EFTA-valtiosta peräisin olevien tuotteiden ja vastaavien Turkista peräisin olevien tuotteiden välillä.

2. Jonkun sopimuspuolen alueelle viedyt tuotteet eivät saa hyötyä sisäisten verojen takaisinmaksusta enempää kuin niihin kohdistuneiden suorien tai välillisten verojen määrän arvosta.

13 artikla

Maksut

1. EFTA-valtion ja Turkin väliseen kaupan liittyviä maksuja ja näiden maksujen siirtoa sen sopimuspuolen alueelle, jossa maksunsaajalla on kotipaikka, ei saa millään tavoin rajoittaa.

2. Sopimuspuolet pidättyvät kaikista valuutta- ja hallinnollisista rajoituksista, jotka koskevat sopimuspuolen vakinaisen asukkaan liiketoimet kattavia lyhyen tai keskipitkän ajan luottoja tai niiden myöntämistä, takaisinmaksua tai hyväksymistä.

14 artikla

Julkiset hankinnat

1. Sopimusvaltiot pitävät julkisten hankintamarkkinoidensa todellista vapauttamista tämän sopimuksen yhtenä olennaisena tavoitteena.

2. Sopimusvaltiot sovittavat asteittain julkisten viranomaisten ja julkisten yritysten sekä

their agricultural policies allow, the harmonious development of trade in agricultural products.

2. In pursuance of this objective a bilateral arrangement providing for measures to facilitate trade in agricultural products has been concluded between each EFTA State and Turkey.

3. The States Parties to this Agreement shall apply their regulations in veterinary, plant health and health matters in a non-discriminatory fashion and shall not introduce any new measures that have the effect of unduly obstructing trade.

Article 12

Internal taxation

1. The States Parties to this Agreement shall refrain from any measures or practice of an internal fiscal nature establishing, whether directly or indirectly, discrimination between the products originating in an EFTA State and like products originating in Turkey.

2. Products exported to one of the States Parties to this Agreement may not benefit from repayment of internal taxes in excess of the amount of direct or indirect taxes imposed on them.

Article 13

Payments

1. Payments relating to trade between an EFTA State and Turkey and the transfer of such payments to the State Party to this Agreement, where the creditor resides shall be free from any restrictions.

2. The States Parties to this Agreement shall refrain from any exchange or administrative restrictions on the grant, repayment or acceptance of short-term and medium-term credits covering commercial transactions in which a resident participates.

Article 14

Public procurement

1. The States Parties to this Agreement consider the effective liberalization of their respective public procurement markets an integral objective of this Agreement.

2. The States Parties to this Agreement shall progressively adjust the conditions governing

erikois- tai yksinoikeudet saaneiden yksityisten yritysten myöntämiin sopimuksiin osallistumista koskevat ehdot sellaisiksi, että ne takaavat sopimusvaltioiden toimittajien välille avoimuuden ja syrjimättömän kohtelun.

3. Käytännön muodollisuuksista sopiminen jätetään sekakomitean tehtäväksi ja niistä sovitaan sopimusvaltioiden oikeuksien ja velvollisuuksien keskinäinen tasapaino huomioon ottaen. Sekakomitea määrää tarvittavan soveltamisalan, aikataulun ja säännöt mahdollisimman pian, ottaen huomioon Tullimaksuja ja kauppaa koskevalla yleissopimuksella tehty ratkaisut sekä kolmansien maiden kanssa tällä alalla tehty ratkaisut.

4. Kyseiset sopimusvaltiot pyrkivät liittymään asianmukaisiin Tullimaksuja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen alaan kuuluviin sopimuksiin.

15 artikla

Henkisen omaisuuden suoja

1. Taatakseen tämän sopimuksen esteettömän toiminnan tavoitteidensa mukaisesti ja välttääkseen kaupan vinoutumisen sopimuspuolet ryhtyvät toimenpiteisiin riittävän ja tehokkaan teollis- ja tekijänoikeudellisen suojan myöntämiseksi ja takaamiseksi.

2. Sopimuspuolet ryhtyvät kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin näiden oikeuksien täytäntöönpanemiseksi loukkauksien ja erityisesti tuote- ja tavaramerkkiväärentämisen ja piratismien estämiseksi.

3. Täyttyessään kansainvälisten sopimusten teollis- ja tekijänoikeuden alaan kuuluvan lainsäädännön mukaisia sitoumuksiaan Turkki kohtelee EFTA-maiden kansalaisia yhdenvertaisesti minkä tahansa muun valtion kansalaisten kanssa. EFTA-valtiot myöntävät Turkin kansalaisille samalla alalla yhdenvertaisen kohtelun kuin Turkki myöntää EFTA-valtioiden kansalaisille.

4. Mikä tahansa EFTA-valtio ja Turkki voivat tehdä uusia sopimuksia, jotka ylittävät tämän sopimuksen vaatimukset, edellyttäen että nämä sopimukset ovat avoinna kaikille EFTA-valtioille samanlaisin ehdoin ja että ne ovat valmiit ryhtymään sopimukseen tähtääviin neuvotteluihin hyvässä uskossa.

the participation in contracts awarded by public authorities and public undertakings, and by private undertakings which have been granted special or exclusive rights, so as to ensure transparency and non-discrimination between suppliers from the States Parties to this Agreement.

3. The formulation of the practical modalities shall be entrusted to the Joint Committee and they shall be elaborated on the basis of the balance of rights and obligations between States Parties to this Agreement. The Joint Committee shall lay down the necessary scope, timetable and rules as soon as possible, taking into account the solutions agreed upon within the General Agreement on Tariffs and Trade and with third countries in this field.

4. The concerned States Parties to this Agreement shall endeavour to accede to the relevant Agreements in the framework of the General Agreement on Tariffs and Trade.

Article 15

Protection of intellectual property

1. In order to ensure the smooth functioning of this Agreement in accordance with its objectives and in order to avoid trade distortion, the States Parties to this Agreement shall take steps to grant and ensure adequate and effective protection of intellectual property rights.

2. The States Parties to this Agreement shall take all necessary measures to enforce these rights against infringement, and particularly against counterfeiting and piracy.

3. In fulfilment of its commitments under international agreements and legislation in the field of intellectual property rights, Turkey shall not grant treatment less favourable to nationals of EFTA States than that accorded to nationals of any other State. The treatment granted by the EFTA States to Turkish nationals in the same field will not be less favourable than that accorded to nationals of EFTA States by Turkey.

4. Any EFTA State and Turkey may conclude further agreements exceeding the requirements of this Agreement, provided that such agreements shall be open to all EFTA States on terms equivalent to those under the agreements and that they shall be ready to enter into good faith negotiations to this end.

5. Sekakomitea tutkii teollis- ja tekijänoikeuksien täytäntöönpanoa. Sopimuspuolen pyynnöstä sekakomitea neuvottelee mistä tahansa teollis- ja tekijänoikeuteen liittyvästä asiasta.

6. Sopimuspuolet sopivat, että asiantuntijoiden välisiä konsultaatioita järjestetään, sopimuspuolen pyynnöstä, toimista, jotka liittyvät henkisen omaisuuden yhdenmukaistamista, hallintoa ja täytäntöönpanoa koskeviin sekä toimia kansainvälisissä järjestöissä samoin kuin niiden suhteita kolmansiin valtioihin henkisen omaisuuden alalla koskeviin olemassaoleviin tai tuleviin kahdenvälisiin tai kansainvälisiin sopimuksiin.

16 artikla

Velvoitteiden täyttäminen

1. Sopimuspuolet ryhtyvät kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi ja tästä sopimuksesta johtuvien velvoitteidensa täyttämiseksi.

2. Mikäli jokin EFTA-valtio katsoo, että Turkki on, tai mikäli Turkki katsoo, että jokin EFTA-valtio on jättänyt täyttämättä tästä sopimuksesta johtuvia velvoitteitaan, kyseinen sopimuspuoli voi ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin 23 artiklassa määrättyjen ehtojen ja menettelytapojen mukaisesti.

17 artikla

Yrityksiä koskevat kilpailusäännöt

1. Tämän sopimuksen asianmukaisen toiminnan kanssa ovat ristiriidassa seuraavat seikat, jos ne vaikuttavat haitallisesti EFTA-valtion ja Turkin väliseen kauppaan:

a) kaikki yritysten väliset sopimukset, kaikki yritysten muodostamien yhteenliittymien päätökset ja yritysten yhteisesti sopimat menettelytavat, joiden tarkoituksena tai seurauksena on kilpailun estäminen, rajoittaminen tai vinnouttaminen; ja

b) yhden tai useamman yrityksen hallitsevan markkina-aseman väärinkäyttö sopimuspuolten koko alueella tai sen huomattavalla osalla.

2. Näitä määräyksiä sovelletaan myös julkisten yritysten toimiin ja sellaisten yritysten toimiin, joille sopimusvaltiot myöntävät erikois- tai yksinoikeudet, jos näiden määräysten

5. The Joint Committee shall keep the implementation of intellectual property rights under review. At the request of a State Party to this Agreement consultations will take place in the Joint Committee on any matter concerning intellectual property rights.

6. The States Parties to this Agreement agree to hold expert consultations, at the request of any State Party, on activities relating to the existing or future bilateral agreements or international conventions on harmonization, administration and enforcement of intellectual property and on activities in international organisations, as well as on their relations with third countries in the field of intellectual property.

Article 16

Fulfilment of obligations

1. The States Parties to this Agreement shall take all necessary measures to ensure the achievement of the objectives of this Agreement and the fulfilment of their obligations under this Agreement.

2. If an EFTA State considers that Turkey has, or if Turkey considers that an EFTA State has, failed to fulfil an obligation under this Agreement, the State Party concerned may take the appropriate measures under the conditions and in accordance with the procedures laid down in Article 23.

Article 17

Rules of competition concerning undertakings

1. The following are incompatible with the proper functioning of this Agreement in so far as they may affect trade between an EFTA State and Turkey:

(a) all agreements between undertakings, decisions by associations of undertakings and concerted practices between undertakings which have as their object or effect the prevention, restriction or distortion of competition;

(b) abuse by one or more undertakings of a dominant position in the territories of the States Parties to this Agreement as a whole or in a substantial part thereof.

2. These provisions shall also apply to the activities of public undertakings, and undertakings to which the States Parties to this Agreement grant special or exclusive rights, in so far

soveltaminen ei estä niitä toteuttamasta erityisiä julkisia tehtäviään lain nojalla tai käytännössä.

3. Mikäli sopimusvaltio katsoo, että tietty käytäntö on ristiriidassa tämän artiklan kanssa, se voi ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin 23 artiklassa esitettyjen ehtojen ja menettelytapojen mukaisesti.

18 artikla

Valtion tuki

1. Kaikenlainen sopimusvaltion myöntämä tai valtion varoista myönnetty tuki, joka vinouttaa tai uhkaa vinouttaa kilpailua suosimalla tiettyjä yrityksiä tai tiettyjen tavaroiden tuotantoa, jos se saattaa vaikuttaa EFTA-valtion ja Turkin väliseen kauppaan, on ristiriidassa tämän sopimuksen asianmukaisen toiminnan kanssa.

2. Kaikkia 1 kappaleen vastaisia toimenpiteitä arvioidaan X liitteessä esitettyjen kriteerien perusteella.

3. Tämän artiklan 1 ja 2 kappaleiden täytäntöönpanemisen osalta Turkki voi myöntää 31 päivään joulukuuta 1995 saakka ja noudattamalla sitoumuksiaan suhteessa Euroopan talousyhteisöön

a) enemmän tukea kuin EFTA-valtioille olisi sallittua X liitteen c-kohdan mukaisina toimenpiteinä ja

b) välillistä tavaroiden vientitukea taloudellisen kehityksensä edistämiseksi. Näiden tukimuotojen katsotaan olevan sopusuhteissa tämän sopimuksen asianmukaisen toiminnan kanssa, mikäli ne eivät muuta kaupan toimintaedellytyksiä siinä määrin, että sopimusvaltioiden edut vaarantuvat.

4. Sopimusvaltiot varmistavat valtion tukitoimien avoimuuden vaihtamalla tietoja XI liitteen määräysten mukaisesti. Sekakomitea ryhtyy noudattamaan tämän kappaleen toimeenpanemisen edellyttämiä määräyksiä vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta.

5. Mikäli sopimusvaltio katsoo, että jokin toimintatapa on ristiriidassa 1—3 kappaleiden kanssa, se voi kantaa tasoitustullia 23 artiklassa esitettyjen ehtojen ja menettelytapojen mukaisesti.

as the application of these provisions does not obstruct the performance, in law or in fact, of their particular public tasks.

3. If a State Party to this Agreement considers that a given practice is incompatible with this Article, it may take appropriate measures under the conditions and in accordance with the procedures laid down in Article 23.

Article 18

State aid

1. Any aid granted by a State Party to this Agreement or through State resources in any form whatsoever which distorts or threatens to distort competition by favouring certain undertakings or the production of certain goods shall, in so far as it may affect trade between an EFTA State and Turkey, be incompatible with the proper functioning of this Agreement.

2. Any practices contrary to paragraph 1 shall be assessed on the basis of the criteria set out in Annex X.

3. As regards the implementation of paragraphs 1 and 2, Turkey may grant, until 31 December 1995 and in conformity with its commitments to the European Economic Community,

(a) aid with a higher intensity than would be tolerated for EFTA States by way of measures contained in Annex X, paragraph (c)

(b) indirect aid to export of goods with a view to promote its economic development. These forms of aid shall be considered to be compatible with the proper functioning of this Agreement, if they do not alter the conditions of trade to an extent inconsistent with the interests of the States Parties to this Agreement.

4. The States Parties to this Agreement shall ensure the transparency of state aid measures by exchanging information as provided for in Annex XI. The Joint Committee shall, within one year after the entry into force of this Agreement, adopt the necessary rules for the implementation of this paragraph.

5. If a State Party to this Agreement considers that a given practice is incompatible with paragraphs 1 to 3, it may levy countervailing duties under the conditions and in accordance with the procedures laid down in Article 23.

19 artikla

Polkumyynti

1. Jos sopimusvaltio havaitsee, että tämän sopimuksen alaisissa kauppasuhteissa harjoitetaan polkumyyntiä, se voi Tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen VI artiklan ja siihen liittyvissä sopimuksissa annettujen määräysten mukaisesti ryhtyä asianmukaisiin vastatoimiin tämän sopimuksen 23 artiklassa esitettyjen ehtojen ja menettelytapojen mukaisesti.

2. Kyseiset sopimuspuolet pyrkivät liittymään asianmukaisiin Tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen alaan kuuluviin sopimuksiin.

20 artikla

Tiettyjen tuotteiden tuontia koskevat varatoimet

Mikäli tietyn EFTA-valtiosta tai Turkista peräisin olevan tuotteen tuonti kasvaa siinä määrin tai sellaisin edellytyksin, että se aiheuttaa tai todennäköisesti aiheuttaa

a) vakavaa vahinkoa samankaltaisten tai suoranaisesti kilpailevien tuotteiden kotimaisille tuottajille toisen sopimusvaltion alueella tai

b) vakavia häiriöitä jollekin talouden sektorille tai vaikeuksia, jotka saattavat vakavasti heikentää jonkin alueen taloudellista tilannetta,

kyseinen sopimusvaltio voi ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin 23 artiklassa esitettyjen ehtojen ja menettelytapojen mukaisesti.

21 artikla

Jälleenvienti ja vakava pula

Milloin 6 ja 7 artiklan määräysten noudattaminen johtaa

1) jälleenvientiin kolmanteen maahan, johon vievä sopimusvaltio soveltaa kyseisen tuotteen osalta määrällisiä vientirajoituksia, vientitulleja tai toimenpiteitä tai vaikutukseltaan vastaavia maksuja; tai

2) vakavaan pulaan tai sen uhkaan sellaisen tuotteen osalta, joka on välttämätön viedä sopimusvaltiolle;

ja milloin yllä mainitut tilanteet aiheuttavat tai saattavat aiheuttaa suuria vaikeuksia viedä sopimusvaltiolle, tämä valtio voi ryhtyä

Article 19

Dumping

1. If a State Party to this Agreement finds that dumping is taking place in trade relations governed by this Agreement, it may take appropriate measures against that practice in accordance with Article VI of the General Agreement on Tariffs and Trade and the rules established by agreements related to that Article, under the conditions and in accordance with the procedures laid down in Article 23.

2. The concerned States Parties to this Agreement shall endeavour to accede to the relevant agreements in the framework of the General Agreement on Tariffs and Trade.

Article 20

Emergency action on imports of particular products

If an increase in imports of a given product originating in an EFTA State or Turkey occurs in quantities or under conditions which are, or are likely to cause:

(a) serious injury to domestic producers of like or directly competitive products in the territory of the other State Party, or

(b) serious disturbances in any sector of the economy or difficulties which could bring about serious deterioration in the economic situation of a region,

the State Party concerned may take appropriate measures under the conditions and in accordance with the procedures laid down in Article 23.

Article 21

Re-export and serious shortage

Where compliance with the provisions of Articles 6 and 7 leads to:

(1) re-export towards a third country against which the exporting State Party to this Agreement maintains for the product concerned quantitative export restrictions, export duties or measures or charges having equivalent effect; or

(2) a serious shortage, or threat thereof, of a product essential to the exporting State Party to this Agreement;

and where the situations referred to above give rise or are likely to give rise to major difficulties for the exporting State Party to this

asianmukaisiin toimenpiteisiin 23 artiklassa esitettyjen ehtojen ja menettelytapojen mukaisesti.

22 artikla

Maksutasevaikeudet

1. Sopimuspuolen joutuessa maksutasevaikeuksiin tai vakavan maksutaseuhan alaiseksi se voi poiketa 4 ja 7 artiklan määräyksistä ja ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin 23 artiklassa esitettyjen ehtojen ja menettelytapojen mukaisesti.

2. Jokainen sopimuspuoli tiedottaa sekakomitealle kaikista 1 kappaleen mukaisista toimenpiteistä ennen niiden käyttöönottoa ja pyytää sekakomiteaa tutkimaan ne, olosuhteiden salliessa ennen kuin ne tulevat voimaan.

3. Tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleis-sopimuksen asiaa koskevien artiklojen ehdot, vuoden 1979 GATT-julistus kaupan toimenpiteistä maksutasetarkoituksiin sekä sopimuspuolten Tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen suojeluksessa sopimat myöhemmät asiaan liittyvät asiakirjat sitovat sopimuspuolia näiden toimenpiteiden soveltamisen suhteen.

4. Sekakomitea tutkii tilannetta jatkuvasti, erityisesti vakavien häiriöiden välttämiseksi tämän sopimuksen toiminnassa. Joko tarkastelun aikana tai sopimuspuolen pyynnöstä sekakomitea tutkii onko aloitettuja toimenpiteitä syytä jatkaa.

23 artikla

Suojatoimenpiteiden soveltamisessa noudatettavat menettelytavat

1. Ennen tässä artiklassa esitettyjen suojatoimenpiteiden soveltamisen menettelyn alkuun saatamista sopimuspuolet pyrkivät ratkaisemaan mahdolliset keskinäiset erimielisyytensä suorien neuvottelujen avulla ja ilmoittavat niistä toisille sopimuspuolille.

2. Tämän sopimuksen 16—22 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa sopimuspuoli, joka harmitsee suojatoimenpiteisiin ryhtymistä, tiedottaa asiasta välittömästi sekakomitealle. Asian-

Agreement, that State Party may take appropriate measures under the conditions and in accordance with the procedures laid down in Article 23.

Article 22

Balance of payments difficulties

1. Where a State Party to this Agreement is in difficulties or is seriously threatened with difficulties as regards its balance of payments, it may derogate from the provisions of Articles 4 and 7 and take appropriate measures under the conditions and in accordance with the procedures laid down in Article 23.

2. Any State Party to this Agreement shall notify the Joint Committee of any measures in accordance with paragraph 1 prior to their introduction and have them examined by the Joint Committee, if circumstances permit, before they come into force.

3. The application of such measures by a State Party to this Agreement shall be subject to the conditions provided for in the relevant Articles of the General Agreement on Tariffs and Trade, to the Declaration of GATT of 1979 on Trade Measures Taken for Balance of Payments Purposes, as well as future relevant instruments to be agreed upon by the Parties under the auspices of the General Agreement on Tariffs and Trade.

4. The Joint Committee shall keep the situation under review, in particular with the purpose of avoiding serious disturbance of the functioning of this Agreement. The Joint Committee shall, during such review or upon the request of a State Party, examine the need to maintain the measures taken.

Article 23

Procedure for the application of safeguard measures

1. Before initiating the procedure for the application of safeguard measures set out in this Article, the States Parties to this Agreement shall endeavour to solve any differences between themselves through direct consultations, and shall inform the other States Parties thereof.

2. In the cases specified in Articles 16 to 22 a State Party to this Agreement which is considering to resort to safeguard measures shall promptly notify the Joint Committee

omaiset sopimuspuolet toimittavat sekakomitealle kaikki asiaan liittyvät tiedot ja antavat sille tapauksen tutkinnassa vaadittavan avun. Niiden väliset neuvottelut tapahtuvat viipymättä sekakomiteassa tavoitteena löytää yhteisesti hyväksyttävissä oleva ratkaisu.

3. Mikäli kyseinen sopimuspuoli ei kolmen kuukauden kuluessa asian viemisestä sekakomitealle ole lopettanut vastustettua menettelyä tai saanut ilmoitettuja vaikeuksia loppumaan ja sekakomitea ei ole tehnyt asiassa päätöstä, menettelystä kärsinyt sopimuspuoli voi ryhtyä sellaisiin suoja-toimenpiteisiin, jotka se katsoo tarpeellisiksi tilanteen korjaamiseksi.

4. Suoja-toimenpiteistä on tiedotettava viipymättä sekakomitealle. Niiden laajuus ja kesto rajoitetaan ehdottomasti välttämättömiin toimenpiteisiin niiden käyttöön johtaneen tilanteen korjaamiseksi eivätkä ne saa olla kohtuuttomia kyseisen toiminnan tai vaikeuden aiheuttamaan vahinkoon nähden. Ensimmäisessä käytetään toimenpiteitä, jotka häiritsevät vähiten tämän sopimuksen toimintaa. Turkin toimenpiteet EFTA-valtion toimintaa tai laiminlyöntiä vastaan tai EFTA-valtion toimenpiteet Turkin toimintaa tai laiminlyöntiä vastaan saavat vaikuttaa ainoastaan kauppaan kyseisen valtion kanssa.

5. Käytetyistä suoja-toimenpiteistä keskustellaan säännöllisesti sekakomiteassa tavoitteena lieventää, korvata tai poistaa ne viipymättä.

6. Kun välitöntä toimintaa vaativat poikkeusolosuhteet estävät etukäteen tapahtuvan tutkimuksen, kyseinen sopimuspuoli voi 19—22 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa ryhtyä välittömästi tilanteen korjaamiseksi ehdottoman välttämättömiin varotoimenpiteisiin. Toimenpiteistä tiedotetaan viipymättä sekakomitealle ja sopimuspuolten väliset neuvottelut tapahtuvat sekakomiteassa.

24 artikla

Turvallisuutta koskevat poikkeukset

Tämän sopimuksen määräykset eivät estä sopimuspuolta ryhtymästä sellaisiin toimenpiteisiin, joita se pitää tarpeellisina:

- a) keskeisten turvallisuusasetujensa vastaisten tietojen paljastumisen estämiseksi;
- b) keskeisten turvallisuusasetujensa suojelemi-

thereof. The Parties concerned shall provide the Joint Committee with all relevant information and give it the assistance required to examine the case. Consultations between them shall take place without delay in the Joint Committee with a view to finding a commonly acceptable solution.

3. If, within three months of the matter being referred to the Joint Committee, the State Party in question fails to put an end to the practice objected to or to the difficulties notified and in the absence of a decision by the Joint Committee in the matter, the concerned State Party may adopt the safeguard measures it considers necessary to remedy the situation.

4. The safeguard measures taken shall be notified immediately to the Joint Committee. They shall be restricted, with regard to their extent and to their duration, to what is strictly necessary in order to rectify the situation giving rise to their application and shall not be in excess of the damage caused by the practice or the difficulty in question. Priority shall be given to such measures as will least disturb the functioning of this Agreement. Measures taken by Turkey against an action or an omission of an EFTA State or measures taken by an EFTA State against an action or an omission of Turkey may only affect the trade with that State.

5. The safeguard measures taken shall be the subject of regular consultations within the Joint Committee with a view to their relaxation, substitution or abolition without delay.

6. Where exceptional circumstances requiring immediate action make prior examination impossible, the State Party concerned may, in the cases of Articles 19 to 22, apply forthwith the precautionary measures strictly necessary to remedy the situation. The measures shall be notified without delay to the Joint Committee and consultations between the States Parties to this Agreement shall take place within the Joint Committee.

Article 24

Security exceptions

Nothing in this Agreement shall prevent a State Party to it from taking any measures which it considers necessary:

- (a) to prevent the disclosure of information contrary to its essential security interests;
- (b) for the protection of its essential security

seksi tai kansainvälisten velvoitteiden tai kansallisten käytäntöjen käyttöönottamiseksi,

(i) jotka liittyvät aseiden, ammuksien ja sotavälineiden kuljetukseen ja sellaiseen muiden tavaroiden, materiaalien ja palvelusten kuljetukseen, joka tapahtuu suoraan tai välillisesti sotavoimien varustamistarkoituksessa; tai

(ii) jotka liittyvät biologisten ja kemiallisten aseiden, ydinaseiden tai muiden ydinräjähteiden leviämisen rajoittamiseen; tai

(iii) sotatilan tai muun vakavan kansainvälisen jännitystilan aikana.

25 artikla

Sekakomitean perustaminen

1. Täten perustetaan sekakomitea, jossa kaikki sopimuspuolet ovat edustettuina. Sekakomitea vastaa sopimuksen hallinnosta ja varmistaa sen asianmukaisen täytäntöönpanon.

2. Sopimuksen asianmukaiseksi toimeenpanemiseksi sopimuspuolet vaihtavat tietoja ja, mikäli sopimuspuoli pyytää, neuvottelevat sekakomiteassa. Sekakomitea tutkii jatkuvasti mahdollisuuksia laajentaa EFTA-valtioiden ja Turkin välisten kaupan esteiden poistamista.

3. Sekakomitea voi tehdä päätöksiä 26 artiklan 3 kappaleen määräysten mukaisesti tässä sopimuksessa esitettyjen tapausten osalta. Muiden asioiden osalta sekakomitea voi antaa suosituksia.

26 artikla

Sekakomitean menettelytavat

1. Tämän sopimuksen asianmukaiseksi toimeenpanemiseksi sekakomitea kokoontuu sopivalla tasolla tarpeen mukaan, mutta ainakin kerran vuodessa. Jokainen sopimuspuoli voi pyytää, että kokous kutsuttaisiin koolle.

2. Sekakomitea ilmaisee kantansa yksimielisesti.

3. Jos sopimuspuolen edustaja sekakomiteassa on hyväksynyt päätöksen valtiosääntönsä mukaisten vaatimusten täyttämistä koskevin varauksin, päätös tulee voimaan sinä päivänä, jolloin varauksen kumoamisesta tiedotetaan, ellei päätöksessä ilmoiteta myöhempää päivämäärää.

interests or for the implementation of international obligations or national policies

(i) relating to the traffic in arms, ammunition and implements of war and to such traffic in other goods, materials and services as is carried on directly or indirectly for the purpose of supplying a military establishment; or

(ii) relating to the non-proliferation of biological and chemical weapons, nuclear weapons or other nuclear explosive devices; or

(iii) in time of war or other serious international tension.

Article 25

Establishment of the Joint Committee

1. A Joint Committee is hereby established in which each State Party to this Agreement shall be represented. The Joint Committee shall be responsible for the administration of this Agreement and shall ensure its proper implementation.

2. For the purpose of the proper implementation of this Agreement, the States Parties to it shall exchange information and, at the request of any Party, shall hold consultations within the Joint Committee. The Joint Committee shall keep under review the possibility of further removal of the obstacles to trade between the EFTA States and Turkey.

3. The Joint Committee may, in accordance with the provisions of paragraph 3 of Article 26, take decisions in the cases provided for in this Agreement. On other matters the Joint Committee may make recommendations.

Article 26

Procedures of the Joint Committee

1. For the proper implementation of this Agreement, the Joint Committee shall meet at an appropriate level whenever necessary but at least once a year. Each State Party to this Agreement may request that a meeting be held.

2. The Joint Committee shall act by common agreement.

3. If a representative in the Joint Committee of a State Party to this Agreement has accepted a decision subject to the fulfilment of constitutional requirements, the decision shall enter into force, if no later date is contained therein, on the day the lifting of the reservation is notified.

4. Sekakomitea laatii omat menettelytapasääntönsä, joihin sisältyy muun muassa määräykset kokousten koollekutsumisesta sekä puheenjohtajan nimittämisestä ja tämän toimikaudesta.

5. Sekakomitea voi päättää sellaisten avustavien toimikuntien ja työryhmien asettamisesta, jotka se katsoo tarpeellisiksi tehtäviensä suorittamiseksi.

27 artikla

Evoluutiolauseke

1. Kun jonkin sopimuspuolen mielestä olisi sopimuspuolten talouselämän etujen kannalta hyödyllistä kehittää tämän sopimuksen nojalla perustettuja suhteita laajentamalla niitä sopimuksen ulkopuolisille alueille, se jättää sopimuspuolille perustellun pyynnön.

Sopimuspuolet voivat määrätä sekakomitean tutkimaan pyyntöä ja mahdollisesti antamaan niille suosituksia.

2. Tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettua menettelyä johtuvat päätökset tulevat sopimuspuolten ratifioitaviksi tai hyväksyttäviksi niiden omien menettelytapojen mukaisesti.

28 artikla

Muutokset

Muut kuin tämän sopimuksen 25 artiklan 3 kappaleessa tarkoitetut sekakomiteassa hyväksytyt muutokset on alistettava tämän sopimuksen osapuolina olevien valtioiden hyväksyttäviksi ja ne tulevat voimaan, jos kaikki sopimuspuolet ne hyväksyvät. Hyväksymiskirjat talletetaan tallettajan huostaan.

29 artikla

Pöytäkirjat ja liitteet

Tämän sopimuksen A-, B- ja C-pöytäkirjat sekä I—XI liitteet ovat sen erottamaton osa. Sekakomitea voi päättää muuttaa pöytäkirjoja ja liitteitä.

30 artikla

Muiden sopimusten alaiset kauppasuhteet

Tämä sopimus ei estä ylläpitämästä tai pe-

4. The Joint Committee shall adopt its rules of procedure which shall, inter alia, contain provisions for convening meetings and for the designation of the Chairman and his term of office.

5. The Joint Committee may decide to set up such sub-committees and working parties as it considers necessary to assist it in accomplishing its tasks.

Article 27

Evolutionary clause

1. Where a State Party to this Agreement considers that it would be useful in the interests of the economies of the States Parties to this Agreement to develop the relations established by this Agreement by extending them to fields not covered thereby, it shall submit a reasoned request to them.

The States Parties to this Agreement may instruct the Joint Committee to examine this request and, where appropriate, to make recommendations to them.

2. Agreements resulting from the procedure referred to in paragraph 1 will be subject to ratification or approval by the States Parties to this Agreement in accordance with their own procedures.

Article 28

Amendments

Amendments to this Agreement, other than those referred to in paragraph 3 of Article 25, which are approved by the Joint Committee shall be submitted to the States Parties to this Agreement for acceptance and shall enter into force if accepted by all the Parties. The instruments of acceptance shall be deposited with the Depositary.

Article 29

Protocols and Annexes

Protocols A, B and C and Annexes I to XI of this Agreement shall form an integral part thereof. The Joint Committee may decide to amend the Protocols and Annexes.

Article 30

Trade relations governed by other Agreements

This Agreement shall not prevent the main-

rustamasta tulliliittoja, vapaakauppa-alueita tai rajakauppajärjestelyjä edellyttäen, että nämä eivät vaikuta haitallisesti tämän sopimuksen alaisiin kauppasuhteisiin ja varsinkaan alkupe-räsääntöjä koskeviin määräyksiin.

31 artikla

Alueellinen soveltaminen

Tätä sopimusta sovelletaan tämän sopimuk-sen osapuolina olevien valtioiden alueilla.

32 artikla

Liittyminen

1. Jokainen Euroopan vapaakauppaliiton jä-sen voi liittyä tähän sopimukseen edellyttäen, että sekakomitea päättää hyväksyä sen liittymisen komitean päätöksessä esitetyin ehdoin. Liittymiskirja talletetaan tallettajan huostaan.

2. Liittyvän valtion osalta sopimus tulee voimaan kolmannen liittymiskirjan tallettami-sen jälkeisen kuukauden ensimmäisenä päivä-nä.

33 artikla

Irtisanominen ja voimassaolon lakkaaminen

1. Jokainen sopimuspuoli voi sanoa irti tämän sopimuksen jättämällä tallettajalle asias-ta kirjallisen ilmoituksen. Irtisanominen tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun tallettaja on vastaanottanut irtisanomisilmoi-tuksen.

2. Jos Turkki sanoo irti sopimuksen, sopi-muksen voimassaolo lakkaa irtisanomisajan päätyttyä, ja jos kaikki EFTA-valtiot sanovat irti sopimuksen, sopimuksen voimassaolo lak-kaa viimeisen irtisanomisajan päätyttyä.

3. EFTAn jäsenvaltio, joka sanoo irti Eu-roopan vapaakauppaliiton perustamista koske-van yleissopimuksen, lakkaa samalla itsestään olemasta tämän sopimuksen osapuoli.

34 artikla

Voimaantulo

1. Tämä sopimus tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1992 edellyttäen, että kaikki alle-

tenance or establishment of customs unions, free trade areas or arrangements for frontier trade to the extent that these do not negatively affect the trade régime and in particular the provisions concerning rules of origin provided for by this Agreement.

Article 31

Territorial application

This Agreement shall apply to the territories of the States Parties to this Agreement.

Article 32

Accession

1. Any State, Member of the European Free Trade Association, may accede to this Agree-ment, provided that the Joint Committee deci-des to approve its accession, on such terms and conditions as may be set out in that decision. The instrument of accession shall be deposited with the Depositary.

2. In relation to an acceding State, the Agreement shall enter into force on the first day of the third month following the deposit of its instrument of accession.

Article 33

Withdrawal and expiration

1. Each State Party may withdraw from this Agreement by means of a written notification to the Depositary. The withdrawal shall take effect six months after the date on which the notification is received by the Depositary.

2. If Turkey withdraws, the Agreement shall expire at the end of the notice period, and if all EFTA States withdraw it shall expire at the end of the latest notice period.

3. Any EFTA Member State which with-draws from the Convention establishing the European Free Trade Association shall ipso facto on the same day as the withdrawal takes effect cease to be a State Party to this Agree-ment.

Article 34

Entry into force

1. This Agreement shall enter into force on 1 April 1992 provided that all Signatory States

kirjoittajavaltiot ovat tallettaneet ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa tallettajan huostaan.

2. Mikäli sopimus ei ole tullut voimaan 1 kappaleen määräysten mukaisesti ja edellyttäen, että Turkki on tallettanut hyväksymiskirjansa, hyväksymiskirjansa tallettaneiden allekirjoittajavaltioiden edustajat kokoontuvat ennen toukokuun 1 päivää 1992 päättämään, milloin sopimus tulee voimaan näiden valtioiden osalta. Mikäli päätöstä ei ole tehty, tarkoitusta varten on kokoonnuttava viimeistään kolmenkymmenen päivän kuluessa siitä, kun jokin muu allekirjoittajavaltio on tallettanut hyväksymiskirjansa.

3. Ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa 2 kappaleessa tarkoitetun kokouksen jälkeen tallettavan allekirjoittajavaltion osalta sopimus tulee voimaan tallettamisen jälkeisen toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, ei kuitenkaan ennen 2 kappaleen määräysten mukaisesti päätettyä päivämäärää.

35 artikla

Tallettaja

Ruotsin hallitus, joka toimii tallettajana, ilmoittaa kaikille sopimuksen allekirjoittaneille tai siihen liittyneille valtioille kaikista ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjojen talletuksista, tämän sopimuksen voimaantulosta, kaikista muista sopimukseen liittyvistä tiedotuksista tai sen lakkaamisesta.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet täysivaltaiset edustajat, jotka on asianmukaisesti valtuutettu tehtävään, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty Genevessä 10 päivänä joulukuuta 1991 yhtenä englanninkielisenä alkuperäiskappaleena, joka talletetaan Ruotsin hallituksen huostaan. Tallettaja toimittaa oikeaksi todistetut jäljennökset kaikille allekirjoittajavaltioille ja sopimukseen liittyville valtioille.

(Allekirjoitukset)

have deposited their instruments of ratification or acceptance with the Depositary.

2. If this Agreement has not entered into force in accordance with the provision of paragraph 1 and provided that Turkey has deposited its instrument of ratification or acceptance, representatives of the Signatory States having deposited such an instrument shall meet before 1 May 1992 and may decide when the Agreement shall enter into force in relation to those States. As long as no such decision has been taken a meeting for the same purpose shall be held not later than thirty days after any further Signatory State has deposited its instrument.

3. In relation to a Signatory State depositing its instrument of ratification or acceptance after the meeting referred to in paragraph 2, this Agreement shall enter into force on the first day of the second month following the deposit of its instrument with the Depositary but not before the date decided upon in accordance with paragraph 2.

Article 35

Depositary

The Government of Sweden, acting as Depositary, shall notify all States that have signed or acceded to this Agreement of the deposit of any instrument of ratification, acceptance or accession, the entry into force of this Agreement, any other act or notification relating to this Agreement or of its expiry.

In witness whereof the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto, have signed the present Agreement.

Done at Geneva this 10th day of December, 1991, in a single authentic copy in the English language which shall be deposited with the Government of Sweden. The Depositary shall transmit certified copies to all Signatory States and States acceding to this Agreement.

(Signatures)

PÖYTÄKIRJA

Suomen Tasavallan ja Turkin Tasavallan välillä harmonoidun järjestelmän 1—24 ryhmiin kuuluviin eräisiin tuotteisiin sovellettavasta kohtelusta.

Suomen Tasavallan hallitus ja Turkin Tasavallan hallitus, jotka

ottaen huomioon EFTA-valtioiden ja Turkin välillä 10 päivänä joulukuuta 1991 tehdyn sopimuksen 11 artiklan määräykset ja

haluten edistää kansallisen maatalouspolitiikkansa puitteissa maataloustuotteiden kaupan vakaata kehitystä,

ovat sopineet seuraavasta

1 artikla

Suomi poistaa tuontitullit ja vaikutukseltaan vastaavat maksut Turkin alkuperätuotteilta jotka sisältyvät tämän pöytäkirjan I liitteeseen.

Siitä huolimatta mitä 1 kappaleesta johtuu, tämän pöytäkirjan määräykset eivät estä tuonin yhteydessä kannettavan muuttuvan maksuosan tai arvioidun tasausmaksun soveltamista, jotta I liitteessä mainittuihin tuotteisiin sisältyvien maataloustuotteiden kustannusero voidaan ottaa huomioon, tahi saman tavoitteen saavuttamiseksi sisäisten hinnantasaustoimenpiteiden soveltamista.

Hintaerojen tasaaminen ei saa ylittää kyseisiin tuotteisiin sisältyvien maatalousraaka-aineiden kotimaisen ja maailmanmarkkinahinnan välistä eroa. Jos jonkin maatalousraaka-aineen kotimainen hinta on kuitenkin alkuperämaassa maailmanmarkkinahintaa alhaisempi, tuoja-

PROTOCOL

between the Republic of Finland and the Republic of Turkey concerning the treatment applicable to products falling within Chapters 1 to 24 of the Harmonized System

The Government of the Republic of Finland and the Government of the Republic of Turkey,

Having regard to the provisions of Article 11 of the Agreement between the EFTA States and Turkey done at Geneva on 10 December 1991,

Desirous to foster, within the framework of their national agricultural policies, the harmonious development of trade in agricultural products,

Have agreed as follows:

Article 1

Finland shall abolish customs duties on imports and any charges having equivalent effect for products originating in Turkey and included in Annex I to this Protocol.

Notwithstanding paragraph 1 the provisions of this Protocol do not preclude the levying, upon import, of variable component or standard amount to take account of difference in the cost of the agricultural products incorporated in those goods, or the application to this same end of internal price compensation measures.

The price compensation measures shall not exceed the differences between the domestic price and the world market price of the agricultural raw materials incorporated into the goods concerned. If, however, the domestic price of an agricultural raw material in the

maa saa ottaa tämän huomioon tasausmaksuja määritettäessä.

2 artikla

Sopimuspuolet edistävät keskinäisiin etuihin perustuvaa tieteellistä ja teknistä yhteistyötä maataloudessa ja siihen liittyvillä aloilla. Tähän yhteistyöhön saattaa kuulua muun muassa tietojen ja asiakirjojen vaihtoa, asiantuntijavaihtoa sekä seminaarien ja maataloustyöryhmien perustamista.

3 artikla

Seuraavia EFTA-valtioiden ja Turkin välisen sopimuksen määräyksiä sovelletaan tämän pöytäkirjan nojalla käytävään kauppaan:

2 artikla (Soveltamisala)

11 artikla (Maataloustuotteiden kauppa)

13 artikla (Maksut)

31 artikla (Alueellinen soveltaminen)

Alkuperäsäännöt esitetään tämän pöytäkirjan II liitteessä.

4 artikla

Sopimuspuolet pitävät kokouksia jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä tämän pöytäkirjan määräysten asianmukaisen toiminnan varmistamiseksi ja keskustellakseen mahdollisista muutoksista.

5 artikla

Mikäli jompikumpi sopimuspuoli katsoo tarpeelliseksi rajoittaa tai peruuttaa tämän pöytäkirjan nojalla annettuja myönnytyksiä, se neuvottelee toisen sopimuspuolen kanssa etukäteen. Tällaisiin toimenpiteisiin ei ryhdytä, ellei toiselle sopimuspuolelle ole tiedotettu aiotuista toimenpiteistä kolme kuukautta etukäteen.

6 artikla

Tämä pöytäkirja tulee voimaan samalla päivämäärällä kuin EFTA-valtioiden ja Turkin välinen sopimus.

7 artikla

Tämän pöytäkirjan voimassaolo jatkuu siihen saakka kunnes jompikumpi sopimuspuoli ilmoittaa kirjallisesti sopimuksen lopettamisesta kuuden kuukauden irtisanomisajalla. Pöytäkirja lakkaa joka tapauksessa olemasta voimas-

country of origin is lower than the world market price, the importing country may take this fact into account when calculating the compensatory amounts.

Article 2

The Parties shall promote scientific and technical cooperation in agriculture and related fields on the basis of mutual interest. This cooperation may consist i.a. of exchange of information and documentation, exchange of experts as well as of organisation of seminars and agricultural workshops.

Article 3

The following provisions of the Agreement between the EFTA States and Turkey shall be applied to trade under this Protocol:

Article 2 (Scope)

Article 11 (Trade in agricultural products)

Article 13 (Payments)

Article 31 (Territorial application)

Annex II to this Protocol lays down the rules of origin.

Article 4

For the purpose of ensuring the proper functioning of the provisions of this Protocol and of considering possible amendments the Parties shall hold consultations at the request of either Party.

Article 5

If one of the Parties considers it necessary to limit or cancel concessions accorded under this Protocol, it shall consult with the other Party in advance. These measures shall not be taken unless the other Party has been given a notice of the intended measures three months in advance.

Article 6

This Protocol shall enter into force on the same day as the Agreement between the EFTA States and Turkey.

Article 7

This Protocol shall continue to be in force unless either Party gives six months' notice of expiration in writing. In any case the Protocol shall cease to be in force on the same day as the Agreement between the EFTA States and

sa samalla päivämäärällä kuin EFTA-valtioiden ja Turkin välinen Genevessä 10 päivänä joulukuuta 1991 tehty sopimus lakkaa olemasta voimassa.

Tehty Genevessä 10 päivänä joulukuuta 1991 kahtena englanninkielisenä alkuperäiskappaleena.

Turkey done at Geneva on 10 December 1991 ceases to be in force.

Done at Geneva on 10 December 1991 in two originals in the English language.

Suomen Tasavallan hallituksen puolesta

Pekka Säilä

For the Government of the Republic of Finland

Pekka Säilä

Turkin Tasavallan hallituksen puolesta

Taner Baytok

For the Government of the Republic of Turkey

Taner Baytok